Niittylä 9.2.2018 24/10/2018

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausuntopyyntö 30.1.2018, HE 189/2017

Lausunto HE 189/2017 vp hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 13 luvun 6 §:n, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 22 §:n ja valtion virkamieslain 32 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia ja valtion virkamieslakia. Muutosesitysten taustalla on tavoite lisätä ammatillisesti kouluttautuvien opiskelijoiden mahdollisuuksia saada oppisopimuskoulutustyöpaikka ja edistää opiskelijoiden pääsyä työelämään.

Hallituksen esityksessä on perusteellisesti ja selkeästi tuotu esille se, että voimassa oleva lainsäädäntö on eräiltä osin esteenä mahdollisuuksille järjestää oppisopimusopiskelijoille heidän tarvitsemiansa oppisopimustyöpaikkoja. Kuten eduskunta on ammatillista koulutusta koskevan lainsäädännön yhteydessä (EV 86/2017 vp) edellyttänyt, lainsäädäntöön tulee tehdä sellaiset muutokset, jotka mahdollistavat oppisopimuksella työskentelyn tasavertaisesti kaikilla toimialoilla.

Kunnallinen työmarkkinalaitos pitää esitettyjä muutoksia välttämättöminä, jotta turvataan oppisopimuskoulutuksen järjestäminen ja toimivuus. Voimassaolevan lainsäädännön säännökset lisätyön tarjoamisesta ja työntekijän/viranhaltijan takaisinottovelvollisuudesta voivat estää suurelta osin oppisopimusten tekemisen. Erityisen ongelmallista tämä on myös kuntasektorilla osa-aikaisten lisätyön tarjoamisvelvollisuuden osalta. Kuten hallituksen esityksessäkin mainittu Korkeimman oikeuden tuomio 2017:4 osoittaa, säännösten muuttaminen on välttämätöntä. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, jo yksikin työnantajan palveluksessa oleva osa-aikatyöntekijä voi nykysäännösten valossa estää oppisopimusopiskelijan ottamisen.

Kunnallinen työmarkkinalaitos pitää yhtä perusteltuna ja tarpeellisena myös esitystä mahdollisuudesta ottaa oppisopimusopiskelija työhön takaisinottovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä. Takaisinottovelvollisuus estää omalta osaltaan oppisopimuskoulutuksen toteutumista työpaikoilla.

Lakiesityksiä valmistelevassa työryhmässä on työnantajapuolelta tuotu esille, että nyt ehdotettujen lainsäädäntömuutosten tulisi koskea myös lomautuksia ja irtisanomisuhkaa koskevia tilanteita. Kuntasektorilla lomautukset ovat pääsääntöisesti kestoltaan lyhytaikaisia (keskimäärin enimmillään muutamia viikkoja). Vaikka siis oppisopimusopiskelijaa ei voitaisi ottaa

Kunnallinen työmarkkinalaitos
Toinen linja 14
00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki

Puhelin 09 7711
Faksi 09 701 2239
etuniml.sukunimi@kuntatyonantajat.fi
www.kuntatyonantajat.fi

Kommunala arbetsmarknadsverket
Andra linjen 14
00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors

Telefon 09 7711
Fax 09 701 2239
fornamn.efternamn@kommunarbetsgivarna.fi
www.kommunarbetsgivarna.fi

juuri lomautuksen aikana, ongelmaksi muodostuu se, että kuntasektorilla sinänsä lyhyet lomautukset tavanomaisesti jakautuvat pitkälle ajalle, koska kuntasektorin palvelutuotantoa on ylläpidettävä koko ajan. Näin ollen lomautettuna voi olla eri henkilöitä pitkinä aikajaksoina, joka puolestaan voi estää oppisopimuskoulutettavien palkkaamisen.

Taloudellisten- ja tuotannollisten irtisanomisten osalta, vaikka niitä kuntasektorilla onkin suhteellisen vähän, on todettava, että voimassaolevan lainsäädännön mukaan taloudellis/tuotannollisten irtisanomisten eräs edellytys on se, että työnantaja ei ole ennen irtisanomista tai sen jälkeen palkannut uusia työntekijöitä. Oppisopimusoppilaiden palkkaaminen näissä tilanteissa on omiaan aiheuttamaan vähintäänkin tulkintaongelmia. Ottaen huomioon oppisopimuskoulutuksen tarkoituksen ja sen, että oppisopimuskoulutettavilla ei käytännössä ole tarkoitus korvata eikä ammattitaidollisesti voitanekaan korvata olemassa olevaa henkilöstöä, lakiesityksen soveltamisalaa tulisi laajentaa myös irtisanomistilanteisiin.

Työsopimuslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun kyseessä olevien säännösten ja oppisopimuskoulutuksen järjestämisen välistä ristiriitaa on vaikea ratkaista ilman, että säännöksiä muutetaan esitetyllä tavalla. Vaikka lakiesitykset sinänsä voivat jossain määrin heikentää mm. osa-aikatyöntekijöiden asemaa, kunnallinen työmarkkinalaitos katsoo, että lakiesityksen positiiviset vaikutukset ovat suuremmat kuin siitä mahdollisesti aiheutuvat negatiiviset seuraukset.

Kunnallisella työmarkkinalaitoksella ei ole muutoin huomautettavaa lakiesitysten sisältöön.

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

Johtava työmarkkinalaitos Lauri Niittylä